

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผู้เขียน

กลุ่มงานบริหารทางการแพทย์

๑. แพทย์หญิงวิดา บุญเรือง	นายแพทย์เชี่ยวชาญ
๒. นายแพทย์สุรัตน์ สิริรัตนกานต์	นายแพทย์เชี่ยวชาญ
๓. แพทย์หญิงนิตยา อยู่ภักดี	นายแพทย์ชำนาญการ
๔. นายแพทย์กฤษชัย ชัยมีศรีสุข	นายแพทย์ชำนาญการ
๕. แพทย์หญิงอัจฉรา พัฒนวิทย์กุล	นายแพทย์ปฏิบัติการ

เนื้อหาองค์ความรู้

การวิจัย (Research)

ความหมายของการวิจัย คือ กระบวนการหาความรู้ความจริงใหม่ ที่มีระบบแบบแผนตามหลักวิชา อาศัยหลักเหตุผลที่ รอบคอบ รัดกุม ละเอียด และเชื่อถือได้ และความรู้ความจริงนั้นจะนำไปเป็นหลักการ ทฤษฎี หรือ ข้อปฏิบัติที่ทำให้มนุษย์ได้รับรู้และนำไปใช้เพื่อให้ สามารถดำรงชีวิตด้วยความสงบสุขหรือป้องกันและหลีกเลี่ยงภัยอันตรายต่าง ๆ ได้

ประเภทของการวิจัย

ประเภทของการวิจัยได้มีนักวิชาการแบ่งได้หลากหลายประเภท โดยผู้วิจัยขอนำเสนอโดยสรุป ดังนี้

การจำแนกตามข้อมูล

๑. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นลักษณะการวิจัยที่เน้นการ รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในลักษณะตัวเลข มีการวิเคราะห์เหตุผลตามหลักการทางสถิติ
๒. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นลักษณะการวิจัยที่เน้นศึกษา ความรู้สึกนึกคิดตามบริบทต่าง ๆ ที่ข้อมูลตัวเลขไม่สามารถอธิบายได้

การจำแนกตามระเบียบวิธี

๑. การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Research) เป็นการศึกษา ข้อเท็จจริง เรื่องราวที่ผ่านมาแล้วในอดีต (Past) โดยการศึกษาจากเอกสาร ร่องรอยหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์
๒. การวิจัยเชิงพรรณนา/บรรยาย (Descriptive Research) เป็นการศึกษาสภาพ ข้อเท็จจริงในสภาพปัจจุบัน (Present) ตามปรากฏการณ์เหตุการณ์ที่เป็นจริงโดยไม่มี การ ควบคุม ตัวแปรหรือสถานการณ์
- ๓ การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เป็นการศึกษาที่แสวงหา ข้อเท็จจริงจากความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผล (Cause-Effect Relationship) โดยมีการควบคุม ตัว แปรหรือสถานการณ์ตามที่กำหนดไว้ (มาเรียม นิลพันธ์, ๒๕๕๔: ๑๒-๑๓)

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

- ให้ความสำคัญกับบริบท/สิ่งแวดล้อมที่กลุ่มคนอาศัยอยู่ เนื่องจาก มีอิทธิพลต่อมุมมอง ประสบการณ์ และการกระทำของกลุ่มคนที่ ต้องการศึกษา
- เพื่อให้เข้าใจในวิธีการที่ผู้คนเหล่านั้นตีความหรือให้ความหมาย และมีปฏิสัมพันธ์กับโลกรอบตัวเขา (แบบแผนความสัมพันธ์ของ ปรัชญาการณ)
- เป็นการสร้างองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างเป็นระบบเพื่ออธิบายความหมายของปรากฏการณ์ที่มีอยู่ในกลุ่มที่ศึกษา

ลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพ

- ใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นหลัก
- มุ่งทำความเข้าใจในทางลึกมากกว่าทางกว้าง
 - รายละเอียด
 - บริบทของสิ่งที่ศึกษา
 - องค์รวม
 - พลวัตของสิ่งที่ศึกษา
- ใช้วิธีการเก็บข้อมูลได้หลากหลาย
- มีการออกแบบที่ยืดหยุ่นได้
- วิเคราะห์โดยอาศัยการตีความ

รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ

การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย และ วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่นักวิจัยต้องการ ศึกษา มาก (Information-Rich Case/ Key Informant) กลุ่มเป้าหมายสามารถให้ข้อมูลที่มากและลึกตรงกับประเด็นที่ต้องการศึกษา เป็นกลุ่มตัวอย่างที่จะต้องไม่ได้รับอันตรายจากการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครในโครงการวิจัย

วิธีการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล / กลุ่มตัวอย่าง

- การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
- การเลือกตัวอย่างแบบลูกโซ่หรือแบบก้อนหิมะ (Snow Ball Sampling or Chain Sampling)

ขนาดของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล / กลุ่มตัวอย่าง

- ใช้จำนวนไม่มากขึ้นอยู่กับความอิ่มตัวของข้อมูล (Saturation of Data)
- กลุ่มเปราะบาง (vulnerable group) หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ขาดหรือพร่องความสามารถในการ ตัดสินใจ (Diminished Autonomy) หรือไม่มีอิสระอย่างแท้จริงใน การตัดสินใจ อันท ทำให้ไม่สามารถปกป้องผลประโยชน์ของตนเองได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล และการพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล

- การรวบรวมข้อมูลเอกสาร (Documentary Search)
- การสัมภาษณ์ (Interview)
- การสังเกต (Observation)

การพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล

หลักจริยธรรมการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์

- หลักความเคารพในบุคคล (Respect for Person)
- หลักคุณประโยชน์และไม่ก่ออันตราย (Beneficence and Non-maleficence)
- หลักความยุติธรรม (Justice)

การตรวจสอบข้อมูล

- การตรวจสอบสามเส้า ด้านข้อมูล (Data Triangulation)
- การตรวจสอบสามเส้า ด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation)
- การตรวจสอบสามเส้า ด้านทฤษฎี (Theory Triangulation)
- การตรวจสอบสามเส้า ด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation)

องค์ประกอบสำคัญ ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

จัดระเบียบข้อมูล

แสดงข้อมูล

สรุป/ตีความ

- ถอดเทป
- ให้รหัสข้อมูล

- จัดกลุ่มข้อมูลที่ให้รหัสแล้ว
- ทำตารางเปรียบเทียบข้อมูล/ ความหมายจากแต่ละกลุ่ม
- มองหา **concepts** ที่จะตอบใจทวิวิจัย
- เชื่อม **concepts** ที่สัมพันธ์กันให้มีความหมาย
- บรรยายผลที่ได้อย่างละเอียด

- แบบแผน (Patterns)
- ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ (Relationship)
- ความเหมือน / ความต่าง (Similarities & Differences)
- แบบจำลองมโนทัศน์ (Conceptual Model)

ข้อจำกัดของการวิจัยเชิงคุณภาพ

- ไม่เหมาะสำหรับการศึกษากลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่
- เนื่องจากวิจัยเชิงคุณภาพมีความยืดหยุ่นในการดำเนินการวิจัย หากนักวิจัยไม่มี ประสบการณ์เพียงพอ อาจมีปัญหาเรื่องความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของการใช้ เครื่องมือ และความถูกต้องตรงประเด็นของผลการวิจัย (Validity)
- การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงทำให้การนำผลการศึกษาไปใช้ในวงกว้าง (Generalization) เป็นไปอย่างจำกัด
- กระบวนการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และข้อสรุป ค่อนข้างจะเป็นอัตวิสัย (Subjectivity)
- ไม่เหมาะสำหรับใช้ทดสอบสมมติฐานหรือทดสอบแนวคิดทฤษฎี

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

ความรู้เบื้องต้นในการทำวิจัย ::

<https://www.econ.cmu.ac.th/econadmin/files/%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%A3%E0%B8%B9%E0%B9%89%E0%B9%80%E0%B8%9A%E0%B8%B7%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%95%E0%B9%89%E0%B8%99%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%97%E0%B9%8D%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%A2.pdf>

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวิจัย ::

<http://www.sc.su.ac.th/knowledge/research.pdf>

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ::

<http://www.research.nu.ac.th/th/signup/hen6/Chamaiporn.pdf>

http://www.ubu.ac.th/web/files_up/08f2017060214303218.pdf